

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ ISIDOR TODORAN

TIPOLOGII ALE CONFLICTULUI ECLESIAL
REFLECTATE ÎN EPISTOLA I CORINTENI

Teză de Doctorat

Rezumat

Coordonator științific

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Drd. Ioan Szasz

2017

TIPOLOGII ALE CONFLICTULUI ECLESIAL REFLECTATE ÎN EPISTOLA I CORINTENI

Cuvinte cheie: I Corinteni, Biserică, Nou Testament, conflict, spiritualitate, divizări, imoralitate, judecată, familie, celibat, idolatrie, Euharistie, daruri duhovnicești, închinare, liturghie, înviere, reconciliere.

CUPRINSUL LUCRĂRII

ABREVIERI	8
INTRODUCERE	11
I. Obiective	14
II. Metodologie	15
III. Status quaestionis al investigației și surse consultate	17
IV. Ipoteze	25

CAPITOLUL 1

CONTEXTUL SOCIO-CULTURAL ȘI RELIGIOS AL „CONFLICTULUI” DIN CORINT	28
I. Preliminarii	28
II. Corespondența Sf. Apostol Pavel cu corintenii	30
1. Structura epistolei I Corinteni	31
III. Corintul în vremea Sf. Apostol Pavel	36
1. Contextul istoric și social din Corint	36
2. Contextul socio-moral și cultural din Corint	38
3. Contextul religios din Corint	40
IV. Întemeierea Bisericii din Corint. Din Atena în Corint	42
1. Sf. Apostol Pavel în Atena	42
2. Întemeierea Bisericii din Corint	46
3. Prezența Sf. Apostol Pavel în Corint (F.Ap. 18,1-18)	47
<i>a. Pavel în Corint. Convertiri spontane - F.Ap. 18,1-8</i>	47

<i>b. Primul conflict al Sf. Apostol Pavel în Corint</i>	
- <i>F.Ap. 18,9-18</i>	50
V. Primii colaboratori ai Sf. Apostol Pavel în Corint	51
VI. Structura socială a Bisericii din Corint	52

CAPITOLUL 2

CONFLICT ȘI SPIRITUALITATE ÎN I CORINTENI	60
I. Fundamentele teologice ale spiritualității pauline	62
1. <i>Învățătura paulină despre persoana lui Dumnezeu</i>	65
2. <i>Repere ale antropologiei pauline</i>	67
3. <i>Rolul Evangheliei în învățătura paulină despre mântuire</i>	69
4. <i>Repere ale învățaturii pauline despre participarea în Hristos</i> ...	71
5. <i>Repere ale eclesiologiei pauline</i>	71
6. <i>Repere ale învățaturii pauline despre slujire</i>	72
7. <i>Reperetele ale eshatologiei pauline</i>	74
II. Relația dintre etică și spiritualitate	75
III. Relația dintre spiritualitate și sfințire	77
IV. Relația dintre spiritualitate și har	81
V. Relația dintre spiritualitate și practicarea disciplinelor spirituale ...	82
VI. Spiritualitate și comunitate în Corint	87
VII. Spiritualitate și elitism în Corint	91
VIII. Spiritualitate și Duh Sfânt în Corint	92

CAPITOLUL 3

CONFLICT ȘI DIVIZĂRI. SOLUȚIILE SF. APOSTOL PAVEL	95
I. Cauzele divizărilor	97
II. Divizările în numele liderilor (I Cor. 1,10-16)	102
1. <i>Partida Sf. Apostol Pavel</i>	106
2. <i>Partida lui Apollo</i>	107
3. <i>Partida lui Chefa</i>	109
4. <i>Partida lui Hristos</i>	111
III. Divizările pe considerente de învățătură	113
1. <i>Înțelepciunea umană și înțelepciunea divină</i>	113

2. <i>Nebunia lui Dumnezeu exprimată prin cruce</i>	117
3. <i>Omul trupesc și omul duhovnicesc (I Cor. 2,11–3,3)</i>	121
4. <i>Pericolul antagonismului corintean (I Cor. 3,1-4)</i>	124
IV. Conflictul dintre Biserică și Sf. Apostol Pavel	127
1. <i>Contestarea Apostolicității și autorității Sf. Apostol Pavel și relația cu Apollo</i>	129
2. <i>Contestarea învățaturii Sf. Apostol Pavel</i>	133
V. Răspunsul Sf. Apostol Pavel la divizările din Corint	135

CAPITOLUL 4

CONFLICT ȘI ETICĂ ÎN COMUNITATEA CORINTEANĂ	142
I. Considerații generale: etica și morala, surse ale etosului ontologic și epistemologic	142
II. Etosul paulin	143
1. <i>Sursele etosului paulin</i>	144
a. <i>Influența iudaismului asupra Sf. Apostol Pavel</i>	146
b. <i>Etosul paulin și revelația de pe drumul Damascului</i>	149
c. <i>Etosul paulin și influența Apostolilor</i>	150
III. Etică și Biserică în teologia paulină	153
1. <i>Individ și comunitate în etica paulină</i>	154
2. <i>Libertate, imoralitate și judecată în Corint</i>	157
3. <i>Libertate și idolatrie</i>	159
IV. Conflictele etice	161
1. <i>Imoralitate, judecată și conflict</i>	162
a. <i>Incestuosul corintean - I Cor. 5,1-13</i>	163
- Păgânii depășiți în desfrânarea lor - I Cor. 5,1-5	163
- „Aluatul cel vechi” și „azimile curățirii” în frământătura cea nouă - I Cor. 5,6-11	172
- „Cel din afară” și „cel dinlăuntru” în judecată - I Cor. 5,12-13	174
b. <i>Soluțiile Sf. Apostolului Pavel la problema imoralității și a judecăților</i>	172
2. <i>Idolatrie și conflict</i>	178

<i>a. Comunitatea corinteană și mesele jertfite idolilor.....</i>	180
<i>b. Idolatria în context vetero-testamentar .....</i>	183
<i>c. Analogia Biserică - Israel .....</i>	185
<i>d. Problema idolotitelor - I Cor. 8,1-13 .....</i>	187
- Cunoștință și iubire. Idolul nu este nimic! - I Cor. 8,1-3	187
- „Cel slab” și libertatea „celui tare” - I Cor. 8,9-13 ..	189
<i>e. Llibertățile și drepturile apostolilor.</i>	
<i>Analiză exegetică - I Cor. 9,1-27 .....</i>	192
- Apologie apostolică - I Cor. 9,1-16	193
- „Ambiguitate” în atitudinea misionară a Sf. Apostol Pavel - I Cor. 9, 17-27	196
<i>f. Euharistie și jertfa idolilor. O perspectivă exegetică - I Cor. 10,1-33 .....</i>	199
- „Pâinea și paharul binecuvântat” - I Cor. 10,1-22 ..	199
- Libertatea mea și conștiința celuilalt - I Cor. 10,23-33	207
<i>g. Concluzii: Soluțiile Sf. Apostol Pavel la problema idolatriei .....</i>	210

CAPITOLUL 5

CONFLICT, FAMILIE ȘI CELIBAT ÎN I CORINTENI 7	214
I. Problema căsătoriei în I Cor. 7: Considerații generale	216
II. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor căsătoriți:	
„să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,1-7)	223
III. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor necăsătoriți și celor văduvi: „ar fi bine să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,8-9)	228
IV. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor căsătoriți cu un soț credincios: „să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,10-11)	229
V. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor căsătoriți cu un necredincios: „să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,12-16)	231
VI. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor necăsătoriți:	

„ar fi bine să nu-și schimbe statutul!” I Cor. 7,25-38 236

VII. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel femeilor căsătorite:

„să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7, 39-40) 237

Excurs: Argumentele și beneficiile celibatului 238

CAPITOLUL 6

CONFLICT, LITURGHIE ȘI ESHATOLOGIE ÎN I CORINTENI 242

I. Lipsa autorității și a disciplinei în închinare. Disfuncționalități

în familie (I Cor. 11,2-16) 242

1. *Egalitarism și anarhie* 243

2. *Dificultăți exegetice și hermeneutice în textul I Cor. 11,2-16*..... 245

3. *Elemente de ordin cultural în textul I Cor. 11,2-16* 248

4. *Două modele interpretative pentru pasajul I Cor. 11,2-16* 250

a. *Modelul de interpretare care le atribuie cuvintelor*

κεφαλή și *κατακαλύπτω* înțelesul alternativ

metaforic și literal 251

b. *Modelul de interpretare care atribuie cuvintelor*

κεφαλή și *κατακαλύπτω* doar sensul metaforic 258

c. *Concluzii* 262

II. Conflictul euharistic (I Corinteni 11,17-34) 264

1. *Neînțelegerea valorii Euharistiei: neglijarea celor săraci*

și necistirea Mesei Domnului (I Corinteni 11,17-22) 267

2. *Valoarea Euharistiei (I Cor. 11,23-26)* 272

3. *Soluția pentru conflictul euharistic: deosebirea Trupului*

Domnului (I Cor. 11,27-32) 271

4. *Învățăături practice pentru corinteni (I Cor. 11,33-34)* 274

III. Conflictul harismatic din I Corinteni 12-14 275

1. *Adevărata spiritualitate creștină și Domnia lui Hristos*

(I Cor. 12,1-3) 278

2. *Adevărata spiritualitate creștină și zidirea Trupului lui*

Hristos prin manifestarea darurilor spirituale

(I Cor. 12,4-31; 14,1-40) 279

<i>a. Unitate în diversitatea darurilor spirituale</i> (I Cor. 12,4-11	279
<i>b. Adevărata spiritualitate și unitatea în diversitate a</i> <i>mădulelor trupului (I Cor. 12,12-27) .....</i>	282
3. Adevărata spiritualitate creștină și calea nespus mai bună: <i>dragostea creștină .....</i>	285
4. Adevărata spiritualitate creștină și manifestarea publică a <i>darurilor (I Cor. 14) .....</i>	288
<i>a. Darul mai mare: proorocia (I Cor. 14,1-5) .....</i>	289
<i>b. Caracterul inteligibil al darurilor spirituale</i> (I Cor. 14,6-12)	291
<i>c. Folosirea darurilor duhovnicești în prezența celor</i> <i>credincioși (I Cor. 14,13-19) .....</i>	292
<i>d. Folosirea darurilor duhovnicești în prezența celor</i> <i>necredincioși (I Cor. 14,20-25) .....</i>	293
<i>e. Alte rânduieli liturgice. Femeile să tacă în adunări</i> (I Cor. 14,34-40)	295
IV. Adevărata spiritualitate creștină și Învierea de Apoi	298
<i>1. Evanghelia, temelia învierii noastre (I Cor. 15,1-11) .....</i>	300
<i>2. Învierea lui Iisus, garanția învierii noastre (I Cor. 15,12-34) ...</i>	301
- Hristos a înviat! - I Cor. 15, 20-28	303
- Argumente empirice în așteptarea	
învierii - I Cor. 15, 29-34	305
<i>3. Învierea trupurilor (I Cor. 15, 35-58) .....</i>	307
- Cum înviază morții? - I Cor. 15,35-44	307
- Analogia dintre Adam și Hristos - I Cor. 15,45-49.	308
- Garanția gloriei - I Cor. 15,50-58	309
CONCLUZII	311
BIBLIOGRAFIE	324

Epistola I Corinteni este una dintre cele mai fascinante scrieri nouotestamentare. În urma studierii ei cu atenție, descoperim o lume care se aseamănă cu cea de astăzi, în care amestecul cultural, generat de libera circulație, identică celei din Imperiul Roman, de după instaurarea așa-numitei *pax romana*, a contribuit la formarea, în Corint, a unei societăți diverse, în care să fie prezente toate religiile, etniile și culturile. Deci, am putea spune că orașul Corint întruchipa, la o scară redusă, societatea *greco-romană* în ansamblul ei. În acest context, Sfinții Apostoli și-au început lucrarea de propovăduire a Evangheliei Domnului Iisus Hristos, plecând din Ierusalim înspre *marginile Pământului*, după cum Însuși Mântuitorul le-a cerut în Marea Trimitere (Mt. 28,18-20).

Politeismul și sincretismul religios, specifice societății greco-romane, s-au constituit în mari obstacole pentru lucrarea Sfinților Apostoli. Ei au rămas însă consecvenți chemării și nu s-au lăsat descurajați nici de începuturile aparent firave ale Bisericilor pe care le-au întemeiat și care, de multe ori, au ajuns în situații de criză, sub influența contextului în care se aflau.

Și Biserica de astăzi se confruntă cu un context global multicultural, care promovează tot mai fățiș valori opuse creștinismului și care, uneori, se manifestă chiar prin persecuții. Aceste situații nu sunt specifice, așa cum lesne ne-am aștepta, doar țărilor în care majoritatea populației este necreștină, unde se promovează de regulă o agendă agresivă anticreștină. În contextul actual, creștinismului i se împotrivesc și socialismul, așa cum i s-a împotrivit pe tot parcursul ultimelor două secole, fie prin marxism, fie prin nazism, amândouă fiind de fapt religii cu caracter secular. Dacă nazismul nu a mai exercitat nicio influență asupra societății contemporane după înfrângerea Germaniei în Cel de-al Doilea Război Mondial, socialismul, prin intermediul comunismului, al neo-marxismului, al marxismului cultural și al socialismului-liberal, cu așa-zisa corectitudine politică (*political correctness*), influențează în mod aparte societatea contemporană, căutând să se impună pe toate căile în vederea eliminării valorilor creștinismului. Acest lucru se face, fie prin persecuții directe (China, Nepal etc.), fie prin promovarea unei secularizări agresive a societății occidentale, care este îmbibată de neo-marxism și marxism cultural, ai căror susținători duc o luptă înverșunată pentru excluderea creștinismului din societate.

Totodată, mai trebuie să subliniem și faptul că în interiorul unor denominații ale creștinismului vestic s-a dezvoltat o ideologie permisivă, influențată de liberalismul neo-marxist, în care filosofia umanistă de tip *political correctness* a devenit normativă. În cadrul acestor denominații, totul este adaptabil contextului ideologic secular, pentru o potrivire tot

mai mare cu spiritul lumii și, prin urmare, revelației i s-a atribuit un caracter relativ, la fel și normelor etice. Un aport aparte în desacralizarea revelației l-a avut liberalismul teologic, marcat de critica textuală și hermeneutica nepropozițională din secolele XIX și XX. Urmările acestor factori nu sunt greu de observat: promovarea unor perspective inovatoare pe tărâm teologic, care găsesc drept acceptabile orinetările de tipul LGBTQ în Biserică, dar și alte compromisuri la care Biserica se face părtașă, din cauza renunțării la absolute. Deci, relativizarea eticii, precum și promovarea unor pseudo-valori creștine din care este exclusă crucea, sunt întemeiate pe o *dragoste socială permisivă*, provenită, nu din sacrificiu, ci din egalitarism, care zguduie astăzi din temelii principiile fundamentale ce au ținut viu creștinismul secole de-a rândul.

Acest context care, pe zi ce trece, este tot mai împotrivor creștinismului, ar trebui să-i determine pe toți cei care cred și promovează valorile fundamentale ale credinței creștine, să-și asume afirmarea vie a identității creștine, în ciuda diferențelor denominaționale. Biserica trebuie să fie atentă la toate aceste influențe, care tind să o întineze pentru ca puterea ei să scadă și să nu mai fie o *lumină pe vârful de munte*, așa cum Însuși Domnul Iisus Hristos a descris-o în Predica de Munte.

Totodată, Biserica lui Hristos, pentru a fi eficientă în lucrarea pe care o desfășoară în contextul actual, trebuie să fie atentă la păstrarea propriei unități. Biserica, în calitate de Trup al lui Hristos, este formată din oameni diferiți, nedesăvârșiți din punct de vedere duhovnicesc, care interacționează unii cu alții. Aceste interacțiuni pot degenera în conflicte,¹ afectând unitatea și puterea Bisericii. În mod aparte, încă de pe acum, subliniem ideea potrivit căreia conflictele din interiorul unei Biserici locale (a unei parohii) apar întotdeauna pe fondul lipsei de spiritualitate autentică sau a stării de copilărie duhovnicească a celor care o compun; prin urmare, soluțiile la aceste conflicte trebuie să aibă tot un caracter duhovnicesc, după principiile pe care le găsim în Sfânta Scriptură.

De regulă, Bisericile locale nu au fost și nu sunt scutite de conflicte interne, chiar dacă se încearcă adesea proiectarea unei imagini nerealiste asupra lor, printr-o prezentare

---

¹ De regulă o stare conflictuală apare atunci când condițiile, practicile, valorile și interesele membrilor unei comunități devin incompatibile sau antagonice. Desigur, stările conflictuale se dezvoltă pe fondul legăturilor existente deja între indivizii care alcătuiesc acea comunitate și, de aceea, în analiza acestor conflicte trebuie ținut cont de istoria interacțiunilor dintre acei indivizi. De pildă, în cazul unei comunități, cum ar fi de exemplu o Biserică locală, un factor esențial în procesul de analizare a conflictelor îl reprezintă bagajul pe care fiecare individ l-a adus cu sine în acea comunitate. Apoi trebuie știut că acele conflictele se agravează în momentul în care indivizii care compun acele comunități ajung la părerea, uneori subiectivă, că le sunt amenințate identitatea, crezurile și interesele personale. De asemenea, conflictele, în funcție de amploarea lor, afectează și realizarea obiectivelor și a scopurilor acelei comunități, putându-se ajunge chiar la destructurarea acesteia.

idealistă a relațiilor interumane din interiorul lor. Acest lucru se întâmplă deoarece Biserica are menirea de a asigura cadrul pentru derularea întregului proces al mântuirii și al formării spirituale a fiecărui credincios în parte. Acest proces începe cu recuperarea de către Biserică a omului aflat în *conflict* cu Dumnezeu, din cauza păcatului, și continuă cu transformarea lui într-un credincios, la început *prunc în Hristos*, care, deși răscumpărat din păcat, încă nu și-a format toate deprinderile spirituale pe care le presupune viața de credință și armonia necesară într-o comunitate creștină. Bineînțeles, stările conflictuale mai pot apărea în Biserică și din cauza *dinamicii* permanente a acesteia; Biserica nu este o comunitate statică sau inertă, ci una animată de misiunea încredințată de către Domnul Iisus Hristos în vederea mântuirii oamenilor și extinderii Împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Din cauza acestor aspecte, credincioșii dintr-o Biserică trebuie să interacționeze unii cu alții, ținând cont de diversitatea lor din punct de vedere social, intelectuală etc., dar rămânând uniți în același timp.

Sf. Apostol Pavel s-a confruntat cu această problemă în toate comunitățile creștine pe care le-a întemeiat în timpul călătoriilor sale misionare. Totuși, un caz aparte l-a constituit Biserica din Corint, ale cărei temelii le-a pus în timpul celei de-a doua călătorii misionare (prima sa misiune europeană – F.Ap. 16-18). Sf. Pavel a ajuns în Corint, capitala Ahaiei, după ce a vestit Evanghelia în Macedonia, împreună cu Sila și Timotei, și apoi în Atena, unde a ținut celebrul discurs din Areopag (F.Ap. 17).

Corintul nu se deosebea mult de Atena, cu care împărtășea, în principiu, aceleași valori sociale, culturale și religioase. Fiind așezat chiar la poarta Peloponezului, între cele două porturi, Lichaeum și Chencrea, Corintul s-a aflat sub o puternică influență, atât din partea lumii orientale, cât și din partea celei occidentale. Circulația continuă a mărfurilor și a oamenilor, precum și viața agitată din cetate, au creat un mediu religios sincretist, îmbibat în desfrâu și imoralitate. De pildă, în lumea greco-romană din perioada noutestamentară, expresia „ca în Corint” ajunsese de notorietate, prin conotația sa negativă, ea descriind foarte bine Corintul în care Sf. Apostol Pavel a propovăduit Evanghelia. Sf. Pavel a pus în centrul propovăduirii sale crucea și pe Hristosul răstignit și înviat, pe care Dumnezeu, în înțelepciunea Sa tainică, L-a făcut mântuire pentru toți oamenii.

După întemeierea comunității creștine din Corint, Apostolul Pavel a mai petrecut un timp cu cei proaspăt convertiți, făcându-i părtași unei spiritualități creștine autentice, în care se reflecta pe deplin natura și lucrarea lui Dumnezeu. Rămânerea și conformarea

corintenilor la aceste valori spirituale, pe de-o parte, le-ar fi garantat o bună creștere duhovnicească și modelarea lor pentru misiunea pe care Hristos a încredințat-o Bisericii Sale, iar pe de altă parte, i-ar fi protejat de potențialele conflicte interne, deoarece din punct de vedere social și etnic ei proveneau din medii foarte diferite. Totuși, la scurt timp după plecarea sa din Corint – pe când se afla în Efes, în timpul celei de-a treia călătorii misionare –, Sf. Pavel a primit vești despre Biserica din Corint și, întrucât informațiile care au ajuns la el nu i-au produs bucurie duhovnicească, el le-a scris corintenilor o epistolă, pentru a corecta disfuncționalitățile apărute în interiorul Bisericii.

Așa cum reiese din epistolă, Sf. Apostol Pavel a primit din trei surse diferite informații despre credincioșii din Corint: de la ai Hloei, *de peste tot* (I Cor. 5,1) și dintr-o scrisoare pe care corinteni i-au adresat-o Sf. Pavel și care îi fusese adusă la Efes de către o delegație formată din Ștefanos, Ahaic și Fortunat. De la ai Hloei, Sf. Pavel a aflat despre starea tensionată din Biserica din Corint din cauza fragmentării acesteia în mai multe partide. Zvonuri „*de peste tot*” îi aduc Apostolului la cunoștință faptul că păcatul desfrâului a pătruns în Biserică și că unii corinteni au ajuns să se judece unii cu alții la tribunalele păgâne. Scrisoarea pe care Apostolul a primit-o din partea corintenilor nu s-a păstrat, dar urmărind răspunsurile pe care le dă Sf. Pavel în a treia parte a Epistolei I Corinteni, putem să identificăm problemele la care aceștia căutau răspunsuri.

Din prima epistolă pe care Sf. Pavel le-a scris-o corintenilor, ne putem da seama cu ușurință că Biserica din Corint ajunsese într-o criză profundă, fiind măcinată de conflicte și neînțelegeri interne. În acest context, Sf. Apostol Pavel, ca fondator al acestei Biserici, se vede nevoit să abordeze problemele acesteia, ca să le remedieze și să restabilească armonia în Adunare.

În încercarea de a înțelege cauzele care au generat starea conflictuală din Biserica din Corint, am pornit de la premisa că acestea nu au fost în mod necesar de ordin cultural, social, economic, etnic sau chiar politic, așa cum afirmă cei mai mulți cercetători biblici, care au abordat în studiile lor Întâia Epistolă a Apostolului Pavel către Corinteni. Din punctul nostru de vedere, a existat o singură cauză principală a stării conflictuale din Biserica din Corint, și anume, imaturitatea duhovnicească a membrilor ei, care nu s-au aliniat întru totul standardelor spiritualității creștine care le-au fost propovăduite de către Sf. Apostol Pavel. Fiind imaturi din punct de vedere duhovnicesc, creștinii din Corint au cedat în fața ispitei dezbinărilor și au căzut în capcana participării la mesele închinare idolilor. În aceeași categorie mai pot fi incluse problemele apărute în familiile lor și

greșelile liturgice și doctrinare pe care le-au comis aceștia, fiind confrunțați chiar cu pericolul pierderii identității lor creștine. Deci, mulțimea neînțelegerilor apărute între creștinii din Corint nu au fost determinate de context, ci la baza tuturor acestora s-a aflat lipsa lor de maturitate duhovnicească sau mai bine zis incapacitatea acestora de-a se alinia adevăratei spiritualități creștine. Însă este evident că o contribuție aparte au avut-o și elementele de ordin contextual, cum ar fi cele culturale, sociale, economice, etnice sau politice, care au creat un mediul propice pentru *dospirea întregului aluat* al firii lumești a corintenilor (I Cor. 5,6-8).

Studiile de până acum dedicate problematicii conflictelor apărute în Biserica din Corint s-au axat, îndeobște, pe tratarea acestui subiect din perspectivă istorico-gramaticală și/sau socio-retorică, punctul lor de plecare constituindu-l, în mod evident, contextul istoric, social, religios, etnic etc. în care a apărut și s-a dezvoltat Biserica din Corint. După cum era de așteptat, în aceste studii, pentru conflictele din Biserica din Corint au fost identificate cauze ce țin cu precădere de contextul greco-roman al primei jumătăți a secolului I d.Hr., context în care a și fost înființată această Biserică. Asemenea abordări nu sunt neapărat greșite, pentru că dacă am ignora elementele contextuale n-am putea înțelege cu adevărat ce s-a întâmplat în cadrul comunității creștine din Corint. Totuși, ele sunt deficitare, pentru că nu elementele de ordin contextual au fost adevăratele cauze ale diferitelor conflicte apărute în Biserica din Corint. Deci, am putea vorbi, fără teama de a greși, despre o sursă primară a acestor conflicte, care a fost eminentemente duhovnicească, fapt pe care l-am demonstrat în lucrarea de față. Toate aspectele contextuale pe care le putem identifica în I Corinteni, și care nu sunt de ignorat, considerăm că trebuie transferate în subsidiar și văzute doar ca factori care au asigurat cadrul propice pentru dezvoltarea conflictelor apărute în Biserica din Corint.

Cu alte cuvinte, identificarea elementelor contextuale ne vor ajuta să înțelegem comportamentul creștinilor din Corint, nedemn de numele pe care îl purtau. Vorbind despre ucenicii Săi, Domnul Iisus Hristos spunea că „...*ei în lume sunt...*” (Ioan 17:11), deși „...*nu sunt din lume, așa cum nici Eu nu sunt din lume*” (Ioan 17:14). Prin urmare, pentru că sunt născuți la o viață nouă prin Iisus Hristos, creștinii din Corint n-ar mai fi trebuit să aparțină din punct de vedere spiritual lumii acesteia, deși trăiau încă în lume. Avându-se în vedere cele afirmate anterior, este cât se poate de evident faptul că în trăirea lumească a creștinilor din Corint se oglindea modul lor firesc de gândire, care trăda lipsa de maturitate spirituală. Contextul în care se afla Biserica din Corint, adică lumea, n-ar fi

putut genera în credincioși faptele ei atâta vreme cât corinteni erau duhovnicești și aveau o gândire înnoită prin lucrarea sfințitoare a Cuvântului lui Dumnezeu. Deci, nu mediul extern i-a determinat pe membrii Bisericii din Corint să aibă o gândire lumească, ci pentru că spiritualitatea lor era deformată, au ajuns să gândească după specificul mediului lumesc în care ei trăiau. Lumea, adică contextul în care se află Biserica, nu va face altceva decât să se constituie într-un mediu propice pentru ca să rodească ceea ce este lumesc în credincios.

Se impune astfel și o reiterare a scopului fundamental al lucrării noastre, și anume, acela de a demonstra că în spatele conflictelor din Biserica din Corint a existat o cauză de natură spirituală, lipsa de maturitate duhovnicească a corintenilor, care a fost pusă în evidență de gândirea, vorbirea și comportamentul destinatarilor Epistolei I Corinteni. Cu alte cuvinte, imaturitatea duhovnicească a corintenilor a îmbrăcat diferite ipostaze: *elitism, reducerea credinței creștine la concepte filosofice specifice vremii, carențe în înțelegerea noțiunilor teologice-cheie ale credinței creștine (soteriologice, eclesiologice, eshatologice, pneumatologice, antropologice), probleme etice, diferite forme de sincretism, pre-agnosticism, individualism, compromis, anarhie, egoism etc.* Dată fiind această cauză duhovnicească a conflictelor, este de remarcat faptul că soluțiile pe care Sf. Apostol Pavel le-a dat pentru remedierea problemelor Bisericii din Corint au fost *teologice*, nicidecum psiho-sociale sau de altă natură.

În abordarea noastră am plecat de la doi factori esențiali: (i) identificarea moștenirii spirituale și a valorilor pe care Sf. Apostol Pavel, întemeietorul Bisericii din Corint, le-a lăsat credincioșilor de aici și (ii) identificarea tipurilor de conflict care au apărut în comunitatea creștină din Corint. De asemenea, am mai constatat că în unele situații Apostolul Pavel nu a găsit un răspuns ușor, fiind nevoit să își asume responsabilitatea luării unor decizii, urmând principiile Sfintei Scripturi și bazându-se pe autoritatea sa apostolică.

CAPITOLUL 1

CONTEXTUL SOCIO-CULTURAL ȘI RELIGIOS AL „CONFLICTULUI”

DIN CORINT	28
I. Preliminarii	28
II. Corespondența Sf. Apostol Pavel cu corinteni	30
1. Structura epistolei I Corinteni	31
III. Corintul în vremea Sf. Apostol Pavel	36
1. Contextul istoric și social din Corint	36

2. <i>Contextul socio-moral și cultural din Corint</i>	38
3. <i>Contextul religios din Corint</i>	40
IV. Întemeierea Bisericii din Corint. Din Atena în Corint	42
1. Sf. Apostol Pavel în Atena	42
2. Întemeierea Bisericii din Corint	46
3. Prezența Sf. Apostol Pavel în Corint (F.Ap. 18,1-18)	47
a. <i>Pavel în Corint. Convertiri spontane - F.Ap. 18,1-8</i>	47
b. <i>Primul conflict al Sf. Apostol Pavel în Corint</i> - <i>F.Ap. 18,9-18</i>	50
V. Primii colaboratori ai Sf. Apostol Pavel în Corint	51
VI. Structura socială a Bisericii din Corint	52

În primul capitol al lucrării noastre, ne-am concentrat atenția asupra contextului greco-roman în care a fost întemeiată și s-a dezvoltat Biserica din Corint, pentru a determina mediul în care au trăit creștinii din Corint. Din I Cor. 1,26 ne putem da seama că din punct de vedere social Biserica din Corint era diversă, chiar dacă majoritatea credincioșilor erau oameni simpli. Printre creștinii corinteni se regăseau și patroni, oameni bogați, cu influență, atât în cadrul societății corintene, cât și în interiorul Bisericii. Este clar că această stratificare socială a comunității creștine a influențat relațiile din interiorul Bisericii. Din punct de vedere etnic, *ἐκκλησία* corinteană era formată din greci și iudei. Potrivit celor relatate în F.Ap. 18, observăm că strategia misionară a lui Sf. Pavel s-a concentrat mai întâi pe Sinagogă, locul central al vieții culturale și religioase a iudeilor, și mai apoi pe convertirea celor dintre neamuri. De asemenea, am mai putut constata și faptul că valorile iudaice, puternic întipărite în conștiința evreilor, erau considerate de către aceștia valabile în mod aprioric și pentru Biserică, în ciuda altor puncte de vedere ale creștinilor dintre neamuri, care proveneau dintr-o cultură idolatră și care, convertindu-se la creștinism, au adus odată cu ei în Biserică multe elemente ale *Corintului de afară*, ceea ce a îngreunat procesul formării unei comunități unite și puternic ancorată în Scripturi.

CAPITOLUL 2

CONFLICT ȘI SPIRITUALITATE ÎN I CORINTENI	60
I. Fundamentele teologice ale spiritualității pauline	62
1. <i>Învățătura paulină despre persoana lui Dumnezeu</i>	65

2. Repere ale antropologiei pauline	67
3. Rolul Evangheliei în învățătura paulină despre mântuire	69
4. Repere ale învățăturii pauline despre participarea în Hristos ...	71
5. Repere ale eclesiologiei pauline	71
6. Repere ale învățăturii pauline despre slujire	72
7. Reperele ale eshatologiei pauline	74
II. Relația dintre etică și spiritualitate	75
III. Realtația dintre spiritualitate și sfințire	77
IV. Relația dintre spiritualitate și har	81
V. Relația dintre spiritualitate și practicarea disciplinelor spirituale ...	82
VI. Spiritualitate și comunitate în Corint	87
VII. Spiritualitate și elitism în Corint	91
VIII. Spiritualitate și Duh Sfânt în Corint	92

Pentru a putea determina problemele de ordin spiritual care au apărut în Biserica din Corint, a fost necesar ca, mai întâi, să conturăm un sistem de referință la care să le raportăm. Astfel, în capitolul doi al lucrării noastre, *Conflict și spiritualitate în Biserica Creștină din Corint*, am descris principalele aspecte ale spiritualității creștine, în special pe cele specifice învățăturii pauline, așa cum sunt exprimate în I Corinteni. Printr-o evaluare comparativă a realității din Biserica din Corint cu perspectiva paulină despre spiritualitatea creștină, am putut observa, cu destulă ușurință, abaterile de la standardul spiritual pe care Apostolul l-a lăsat moștenire corintenilor.

În același timp, în acest capitol am evidențiat cele cinci coordonate ale spiritualității pauline: de ordin teologic, de ordin etic și moral, privitoare la sfințenie, o coordonată mistică/sacramentală și, în final, una care privește disciplinele spirituale. Referitor la aspectele de ordin teologic, am constatat că Sf. Pavel a accentuat în mod aparte caracterul historiccentric al soteriologiei creștine, exprimată prin lucrarea crucii, cu efecte corespunzătoare în plan etic, în ceea ce privește închinarea și a felului în care este așteptată împlinirea eshatonului. Din cauză că aceste repere teologice au fost denaturate, în Biserică au apărut o mulțime de probleme: dezbinările (cap. 1-4), desfrânarea și judecățile (cap. 5-6), înțelegerea greșită a căsătoriei și celibatului (cap. 7), idolatria (cap. 8-10), anarhia în închinarea comunitară (cap. 10-14) și o eshatologie deformată (cap. 15).

În cazul spiritualității pauline, am mai remarcat și faptul că nu se face distincție între *teologie* și *praxisul creștin*. Sf. Pavel accentuează, pe lângă asumarea de către credincioși a învățăturilor teologice de bază, nevoia de sfințire, care nu se poate realiza într-un mod individual, ci doar în cadrul comunității creștine. Totodată, sfințirea la care se referă Apostolul trece dincolo de experiența unirii cu Hristos prin botez, fiind un proces de durată.

Spiritualitatea creștină autentică se *întreține cu ajutorul* practicării disciplinelor spirituale, în diversitatea lor: rugăciunea, postul, citirea Sfintelor Scripturi, supunerea, sărbătoarea, închinarea, slujirea, tăcerea, milostenia etc.

CAPITOLUL 3

CONFLICT ȘI DIVIZĂRI. SOLUȚIILE SF. APOSTOL PAVEL	95
I. Cauzele divizărilor	97
II. Divizările în numele liderilor (I Cor. 1,10-16)	102
1. <i>Partida Sf. Apostol Pavel</i>	106
2. <i>Partida lui Apollo</i>	107
3. <i>Partida lui Chefa</i>	109
4. <i>Partida lui Hristos</i>	111
III. Divizările pe considerente de învățătură	113
1. <i>Înțelepciunea umană și înțelepciunea divină</i>	113
2. <i>Nebunia lui Dumnezeu exprimată prin cruce</i>	117
3. <i>Omul trupesc și omul duhovnicesc (I Cor. 2,11-3,3)</i>	121
4. <i>Pericolul antagonismului corintean (I Cor. 3,1-4)</i>	124
IV. Conflictul dintre Biserică și Sf. Apostol Pavel	127
1. <i>Contestarea Apostolicității și autorității Sf. Apostol Pavel și relația cu Apollo</i>	129
2. <i>Contestarea învățaturii Sf. Apostol Pavel</i>	133
V. Răspunsul Sf. Apostol Pavel la divizările din Corint	135

Prima situație conflictuală pe care am abordat-o în lucrarea de față transpare din pericopa din I Cor. 1,10-4,21. În acest pasaj biblic, Sf. Pavel formulează un răspuns la problema dezbinărilor, problemă despre care află de la „ai Hloei”. Răspunsurile

Apostolului sunt complexe și nu vizează doar efectele conflictelor, ci și cauza care le-a generat.

Fragmentarea Bisericii în diferite partide, în funcție de liderii ei marcanți care, într-un fel sau altul și-au pus amprenta asupra ei, a scos la iveală și alte probleme, determinate de imaturitatea duhovnicească a corintenilor (I Cor. 3,1-3). În pasajul I Cor. 1,10-4,21 Sf. Pavel le deconspiră, după cum urmează: neînțelegerea valorii și a rostului botezului (I Cor. 1,13-14), neînțelegerea Evangheliei Crucii (I Cor. 1,18-31), elitismul filosofic (I Cor. 2,1-16), evaluarea greșită a slujitorilor (I Cor. 3,4-23) și o înțelegere greșită a ceea ce înseamnă spiritualitatea (I Cor. 4,1-21). Unii credincioși corinteni au mers până acolo încât i-au negat Sf. Pavel apostolia și i s-au opus acestuia, considerându-l nespirtual, fără autoritate și având o învățătură greșită. Apostolul se va apăra împotriva acestor acuze, în mod special în capitolul 9 din I Cor. Chiar dacă nu putem nega existența amprentei factorilor sociali și etnici asupra acestui tip de conflict, este lesne de observat că fondul cauzei care a determinat dezbinările și formarea partidelor în cadrul Bisericii din Corint fost de ordin spiritual.

În urma analizei textului biblic, am identificat următoarele soluții pe care Sf. Apostol Pavel le aduce în vederea rezolvării problemelor lor. În primul rând, Apostolul clarifică confuzia creștinilor din Corint referitoare la botez, reamintindu-le acestora că valoarea botezului nu ține de persoana botezătorului, ci de Hristos (I Cor. 1,13-14). Un argument puternic în favoarea unității îl constituie unicitatea și indestructibilitatea Trupului lui Hristos. Biserica este Trupul lui Hristos (I Cor. 12,12), care nu poate fi împărțit. Ca atare, nici Biserica nu trebuie împărțită, pentru că aceasta ar fi o blasfemie la adresa Capului, care este Hristos. După ce prezintă o serie de antagonisme cu scopul de a-i conștientiza pe corinteni astfel încât ei să poată face distincție între ceea ce este autentic și ceea ce este fals, Sf. Pavel aduce clarificări cu privire la relația sa cu Apollo (I Cor. 3,4-6), despre care spune că îi este conlucrător, nu concurent. În acest context, Apostolul Pavel le cere slujitorilor locali să-și evalueze motivațiile slujirii, amintindu-le că dacă nu slujesc corect (dacă zidesc materiale incompatibile cu temelie) lucrarea lor va fi arsă. Și mai grav, dacă ar încerca să schimbe temelie, vor fi nimiciți, deoarece ar strica Templul lui Dumnezeu (I Cor. 3,11-18). La finalul argumentației sale împotriva dezbinărilor, Apostolul atacă fondul problemei: este timpul ca destinatarii scrisorii, membrii Bisericii din Corint, să caute să crească spiritual și să se transforme din oameni firești, în oameni cu adevărat duhovnicești (I Cor. 3,1-3).

CAPITOLUL 4

CONFLICT ȘI ETICĂ ÎN COMUNITATEA CORINTEANĂ	142
I. Considerații generale: etica și morala, surse ale etosului ontologic și epistemologic	142
II. Etosul paulin	143
1. Sursele etosului paulin	144
<i>a. Influența iudaismului asupra Sf. Apostol Pavel</i>	146
<i>b. Etosul paulin și revelația de pe drumul Damascului</i>	149
<i>c. Etosul paulin și influența Apostolilor</i>	150
III. Etică și Biserică în teologia paulină	153
1. Individ și comunitate în etica paulină	154
2. Libertate, imoralitate și judecată în Corint	157
3. Libertate și idolatrie	159
IV. Conflictete etice	161
1. Imoralitate, judecată și conflict	162
<i>a. Incestuosul corintean - I Cor. 5,1-13</i>	163
- Păgânii depășiți în desfrânarea lor - I Cor. 5,1-5	163
- „Aluatul cel vechi” și „azimile curățirii” în frământătura cea nouă - I Cor. 5,6-11	172
- „Cel din afară” și „cel dinlăuntru” în judecată - I Cor. 5,12-13	174
b. Soluțiile Sf. Apostolului Pavel la problema imoralității și a judecăților	172
2. Idolatrie și conflict	178
<i>a. Comunitatea corinteană și mesele jertfite idolilor</i>	180
<i>b. Idolatria în context vetero-testamentar</i>	183
<i>c. Analogia Biserică - Israel</i>	185
<i>d. Problema idolotitelor - I Cor. 8,1-13</i>	187
- Cunoștință și iubire. Idolul nu este nimic! - I Cor. 8,1-3	187
- „Cel slab” și libertatea „celui tare” - I Cor. 8,9-13 .	189
<i>e. Llibertățile și drepturile apostolilor.</i>	

<i>Analiză exegetică - I Cor. 9,1-27</i>	192
- Apologie apostolică - I Cor. 9,1-16	193
- „Ambiguitate” în atitudinea misionară a Sf. Apostol Pavel - I Cor. 9, 17-27	196
<i>f. Euharistie și jertfa idolilor. O perspectivă exegetică - I Cor. 10,1-33</i>	199
- „Pâinea și paharul binecuvântat” - I Cor. 10,1-22 ..	199
- Libertatea mea și conștiința celuilalt - I Cor. 10,23-33	207
<i>g. Concluzii: Soluțiile Sf. Apostol Pavel la problema idolatriei</i>	210

Capitolul 5 din I Corinteni face trecerea la cel de-al doilea segment al epistolei, în care Apostolul Pavel abordează o altă situație conflictuală, generată de această dată de păcate deosebit de grave: imoralitatea sexuală și apelarea la judecata tribunalelor lumești în vedere rezolvării neînțelegerilor dintre credincioșii din Corint. În lucrarea noastră am tratat problema participării la mesele idolatre în același capitol cu desfrânarea și judecățile din Biserica din Corint, deoarece am grupat împreună toate conflictele de natură etică. Răspunsul Sf. Pavel la aceste problemele de ordin etic îl găsim în capitolele 5-6 și 8-10.

Aflând *din toate părțile* despre păcatele din Biserică, Apostolul Pavel îi atenționează cu fermitate pe creștinii din Corint cu privire la gravitatea acestor păcate, care nu îi afectează doar pe cei care le comit, ci și întreaga comunitate (I Cor. 5,6). În acest context, Sf. Apostol Pavel face referire la trei factori care au conturat mediul propice pentru apariția acestor păcate. În primul rând, el invocă permisivitatea născută din ideologia filosofică pre-gnostică ce separa existența spirituală de cea trupească. În al doilea rând, este amintită lipsa de autoritate spirituală a slujitorilor Bisericii din Corint, care nu au putut interveni în rezolvarea acestor situații deosebite de grave. În al treilea rând, este evidențiată înțelegerea greșită a învățaturii fundamentale despre mântuire și Biserică. Însă toți acești factori au drept sursă comună spiritualitatea greșit înțeleasă, care i-a făcut vulnerabili pe credincioși, atât la nivel individual, cât și la nivel comunitar.

Soluțiile Apostolului sunt, și de această dată, ferme și punctuale. Pentru prima dată în această epistolă, Sf. Pavel formulează un silogism cuprins în capitolele 5 și 6. Pe parcursul scrisorii sale el va folosi silogismul și în alte situații (cap. 8-10, 12-14). Prin

intercalarea problemei judecăților între cele două pasaje referitoare la desfrânare, Sf. Apostol Pavel a dorit să scoată în evidență motivul pentru care corinteni nu au corectat problema păcatului desfrânării: lipsa lor de autoritate spirituală. Scoaterea desfrânatului în afara *spațiului spiritual* al Bisericii era obligatorie, pentru că Biserica întreagă a avut de suferit în urma acestui păcat. Astfel, desfrânatul a fost dat pe mâna Satanei (I Cor. 5,5), pentru ca el să înțeleagă cât de jos a ajuns din punct de vedere spiritual, ca mai apoi să poată căuta mântuirea. În același timp, Sf. Pavel îi îndeamnă pe corinteni ca pe baza autorității lor spirituale să judece cazurile mărunte din Biserică, pentru ca mai apoi să le poată judeca și pe cele mai complexe. Argumentul suprem al Apostolului împotriva desfrânării se bazează pe învierea și glorificarea trupului, în Ziua Domnului. Dacă trupul este Templul Sfântului Duh (I Cor. 6,15) și dacă el va fi înviat (I Cor. 6,14), aceasta înseamnă că trebuie ținut în sfințenie.

O altă situație conflictuală în Biserica din Corint a apărut din cauza participării unor credincioși la mesele idolești, iar aceasta este abordată de către Sf. Pavel în capitolele 8-10. Unii corinteni, care se considerau „tari” din punct de vedere duhovnicesc, și-au permis să participe la ritualurile idolești de la altarele păgâne. Astfel s-a ajuns la o stare de tensiune în Biserică, mai ales că pentru iudeii încreștinați, acest lucru era inacceptabil, ei fiind bine înrădăcinați în morala veterotestamentară. La rândul lor, cei proaspăt convertiți, mai „slabi” din punct de vedere duhovnicesc, pe lângă faptul că ar fi fost întinați în duhul lor, ar fi putut să se întoarcă la vechiul lor mod de viață idolatru.

Neînțelegerea conceptelor fundamentale teologice despre Dumnezeu și despre lumea spirituală, desconsiderarea fraților mai slabi, neînțelegerea valorii Tainelor Bisericii și superficialitatea în relația cu Trupului lui Hristos, Biserica, din cauza lipsei dragostei creștine, constituie un adevărat probatoriu care pune în evidență îndepărtarea corintenilor de la adevărata spiritualitate creștină. Soluțiile Sf. Pavel sunt formulate tot prin intermediul unui silogism, în care adevărata libertate a Apostolului, manifestată prin capacitatea lui de a renunța la drepturile sale în favoarea altora (cap. 9), este folosită în cap. 10, pentru a formula argumentele finale împotriva idolatriei. Apostolul le cere corintenilor să înțeleagă că în relațiile dintre ei trebuie să primeze dragostea, nu cunoașterea, deoarece acest fel de cunoaștere îngâmă (I Cor. 8,1), pe când dragostea zidește. Astfel, cei care se pretindeau „tari”, dacă ar fi fost cu adevărat maturi din punct de vedere spiritual, ar fi trebuit să prevadă riscul la care i-au expus pe cei „slabi” și, în consecință, să-i fi protejat (I Cor. 8,9-13), deoarece în exercitarea adevăratei libertăți în Hristos, creștinul trebuie să țină cont

de întreaga comunitate. În acest context, Sf. Pavel se va folosi de exemplul vechiului Israel (I Cor. 10,1-6) și de principiile spirituale care guvernează Masa Domnului, prin intermediul căreia credinciosul se unește cu Hristos. În final, Sf. Pavel le atrage corintenilor atenția că participarea la mesele idolești nu este un act lipsit de însemnătate duhovnicească, deoarece el presupune unirea cu demonii care se *ascund* în spatele idolilor cărora li se aduc jertfele.

CAPITOLUL 5

CONFLICT, FAMILIE ȘI CELIBAT ÎN I CORINTENI 7	214
I. Problema căsătoriei în I Cor. 7: Considerații generale	216
II. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor căsătoriți:	
„să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,1-7)	223
III. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor necăsătoriți	
și celor văduvi: „ar fi bine să nu-și schimbe statutul!”	
(I Cor. 7,8-9)	228
IV. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor căsătoriți cu un	
soț credincios: „să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,10-11)	229
V. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor căsătoriți	
cu un necredincios: „să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7,12-16)	231
VI. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel celor necăsătoriți:	
„ar fi bine să nu-și schimbe statutul!” I Cor. 7,25-38	236
VII. Îndemnul adresat de către Sf. Apostol Pavel femeilor căsătorite:	
„să nu-și schimbe statutul!” (I Cor. 7, 39-40)	237
Excurs: Argumentele și beneficiile celibatului	238

În cea de-a treia secțiune a primei epistole adresate corintenilor, Sf. Apostol Pavel abordează o altă serie de probleme care au apărut în Biserica din Corint, dintre care primele sunt de ordin familial: căsătoria, divorțul și celibatul. Această secțiune consemnează răspunsul Sf. Pavel la scrisoarea pe care corinteni i-au trimis-o printr-o delegație formată din Ștefanos, Ahaic și Fortunat, prin intermediul căreia i-au adresat Apostolului câteva întrebări, cerând, mai întâi, lămuriri la unele probleme de ordin familial (cap. 7), în al doilea rând, la unele probleme cu caracter etic (cap. 8-10), în al treilea rând,

cu privire la închinarea comunitară (cap. 11-14) și, în final, pentru a clarifica învățătura despre învierea din morți (cap. 15).

Se pare că în Biserica din Corint au pătruns anumiți învățători care, fie negau importanța căsătoriei, fie îi învățau pe credincioși să renunțe la familie, din mai multe motive: eventuala incompatibilitate între unirea cu Hristos și unirea cu soțul sau soția; posibilitatea ca unirea cu soțul necredincios s-o întineze din punct de vedere duhovnicesc pe soția credincioasă; ideea potrivit căreia spiritualitatea *angelică* la care unii dintre corinteni considerau că au ajuns datorită unor daruri spirituale, i-ar fi determinat să creadă că ar fi incompatibilă cu statutul de soț sau de soție. Se pare că unii socoteau că omul nu poate fi loial față de două legăminte, în același timp, și ca atare trebuie să aleagă între a fi credincios lui Hristos și a fi dedicat soțului sau soției. Este ușor de observat și confuzia cu caracter eshatologic în care se aflau corintenii, precum și cu privire la ce înseamnă sfințirea și scopul darurilor spirituale.

Sf. Pavel răspunde pe rând întrebărilor puse de corinteni în scris-are pe care i-au trimis-o. Astfel, Apostolul interzice abținerea sexuală în cadrul familiei, excepție făcând perioadele de timp bine definite, alese de către soți de comun acord și care erau dedicate postului și rugăciunii. Interdicția abținerei sexuale are la bază trei motive: nestăpânirea, Satan și pofta aprinsă (1 Cor. 7,1-8). De asemenea, Sf. Pavel le cere corintenilor să fie loiali, atât legământului cu Domnul, cât și legământului căsătoriei și să nu se despartă (1 Cor. 7,10-11), chiar dacă partenerul de viață nu este creștin, pentru că cele două legăminte, cu Hristos și cu partenerul de viață nu se exclud. Pe cei necăsătoriți și pe văduve, Sf. Pavel îi îndeamnă să rămână în starea în care sunt, din două motive: vremea este scurtă, iar Hristos poate fi slujit cu mai multă libertate de către un credincios care nu are și alte responsabilități, precum cele familiale.

CAPITOLUL 6

CONFLICT, LITURGHIE ȘI ESHATOLOGIE ÎN I CORINTENI 242

I. Lipsa autorității și a disciplinei în închinare. Disfuncționalități

în familie (I Cor. 11,2-16) 242

1. Egalitarism și anarhie 243

2. Dificultăți exegetice și hermeneutice în textul I Cor. 11,2-16.....245

3. Elemente de ordin cultural în textul I Cor. 11,2-16 248

4. Două modele interpretative pentru pasajul I Cor. 11,2-16 250

a. Modelul de interpretare care le atribuie cuvintelor κεφαλή și κατακαλύπτω înțelesul alternativ metaforic și literal	251
b. Modelul de interpretare care atribuie cuvintelor κεφαλή și κατακαλύπτω doar sensul metaforic	258
c. Concluzii	262
II. Conflictul euharistic (I Corinteni 11,17-34)	264
1. Neînțelegerea valorii Euharistiei: neglijarea celor săraci și necistirea Mesei Domnului (I Corinteni 11,17-22)	267
2. Valoarea Euharistiei (I Cor. 11,23-26)	272
3. Soluția pentru conflictul euharistic: deosebirea Trupului Domnului (I Cor. 11,27-32)	271
4. Învățăături practice pentru corinteni (I Cor. 11,33-34)	274
III. Conflictul harismatic din I Corinteni 12-14	275
1. Adevărata spiritualitate creștină și Domnia lui Hristos (I Cor. 12,1-3)	278
2. Adevărata spiritualitate creștină și zidirea Trupului lui Hristos prin manifestarea darurilor spirituale (I Cor. 12,4-31; 14,1-40)	279
a. Unitate în diversitatea darurilor spirituale (I Cor. 12,4-11)	279
b. Adevărata spiritualitate și unitatea în diversitate a mădulelor trupului (I Cor. 12,12-27)	282
3. Adevărata spiritualitate creștină și calea nespus mai bună: dragostea creștină	285
4. Adevărata spiritualitate creștină și manifestarea publică a darurilor (I Cor. 14)	288
a. Darul mai mare: proorocia (I Cor. 14,1-5)	289
b. Caracterul inteligibil al darurilor spirituale (I Cor. 14,6-12)	291
c. Folosirea darurilor duhovnicești în prezența celor credincioși (I Cor. 14,13-19)	292

<i>d. Folosirea darurilor duhovnicești în prezența celor necredincioși (I Cor. 14,20-25) .....</i>	293
<i>e. Alte rânduieli liturgice. Femeile să tacă în adunări (I Cor. 14,34-40) .....</i>	295
IV. Adevărata spiritualitate creștină și Învierea de Apoi	298
<i>1. Evanghelia, temelia învierii noastre (I Cor. 15,1-11) .....</i>	300
<i>2. Învierea lui Iisus, garanția învierii noastre (I Cor. 15,12-34) ...</i>	301
- Hristos a înviat! - I Cor. 15, 20-28	303
- Argumente empirice în așteptarea învierii - I Cor. 15, 29-34	305
<i>3. Învierea trupurilor (I Cor. 15, 35-58) .....</i>	307
- Cum înviază morții? - I Cor. 15,35-44	307
- Analogia dintre Adam și Hristos - I Cor. 15,45-49.	308
- Garanția gloriei - I Cor. 15,50-58	309

O ultimă situație conflictuală despre care scrie Sf. Pavel în Epistola I Corinteni a fost de ordin liturgic și doctrinar (I Cor. 11-15). Nu este întâmplător faptul că Apostolul Pavel își începe seria de răspunsuri la problemele legate de închinarea în cadrul Bisericii, pornind de la familie (I Cor. 11,1-16), pentru că ordinea din Biserică este precedată de cea din familie. În consecință, Sf. Pavel arată într-un mod convingător că unele probleme din Biserică își găsesc originea în familiile credincioșilor.

O primă cauză a dezordinii existente în închinarea comunitară a Bisericii consta în neînțelegerea liniei de autoritate spirituală instituită de către Dumnezeu în cadrul familiei creștine. A doua cauză a fost determinată de superficialitatea cu care creștinii din Corint participau la Masa Domnului. Cea de-a treia cauză a fost anarhia provocată de exercitarea unor daruri spirituale.

Neasumarea locului în linia de autoritate spirituală stabilită de către Dumnezeu (în special de către unele femei care se considerau mai duhovnicești decât ceilalți membri ai Bisericii, I Cor. 11,1-16), lipsa discernământului duhovnicesc în contextul celebrării Euharistiei (I Cor. 11,17-34) și ideea potrivit căreia unii sunt mai spirituali decât alții pentru că ar poseda unele daruri spirituale, precum vorbirea în alte limbi și prorocia (I Cor. 12,1-31), au generat confuzie și dezordine în Biserică. Din nou, toate acestea scot la

lumină imaturitatea duhovnicească și îndepărtarea de la adevărata spiritualitate creștină a corintenilor.

Apostolului Pavel stabilește o linie clară în ceea ce privește autoritatea, atât în cadrul familiei creștine, cât și în cadrul slujbelor Bisericii, ca mai apoi să reafirme valoarea și beneficiile participării la Masa Domnului. Prezentând corintenilor Trupul lui Hristos în ansamblul său, Sf. Pavel formulează principiile unității în diversitate, în ceea ce privește manifestarea darurilor spirituale, și supremația dragostei creștine față de toate darurile.

În ultima parte a epistolei, Apostolul Pavel răspunde la întrebarea corintenilor despre învierea din morți. Acest conflict de natură teologică a fost determinat de pătrunderea în Biserică a unor învățături pre-gnostice, care desconsiderau ceea ce era material, trupesc. Din cauză că dimensiunea soteriologică și eshatologică a mesajului Evangheliei nu a fost bine înțeleasă, corinteni au căzut în erezie, negând învierea. Dacă ar fi fost puternic ancorați în învățătura Apostolului, ar fi fost protejați de astfel de erezii, însă superficialitatea și imaturitatea lor spirituală i-a făcut vulnerabili.

La final, Apostolul Pavel recapitulează rolul și puterea lucrării jertfitoare a Domnului Iisus Hristos, lucrare fără de care mântuirea este imposibilă (I Cor. 15,3-11). Pentru a face lucrurile și mai clare, Sf. Apostol Pavel zugrăvește și un tablou *ad absurdum* – dacă Hristos n-ar fi înviat (I Cor. 15,12-19) –, prezentându-le în acest context implicațiile eshatologice ale învățăturii sale (I Cor. 15,20-28).

Concluzii

În urma demersului nostru științific, întreprins pe parcursul acestei lucrări, am putut trage următoarele concluzii:

- Comunitatea creștină din Corint reflectă fidel diversitatea și dinamica demografică a Corintului greco-roman, iar multe dintre tensiunile socio-economice, etnice și filosofice ale vremii și-au regăsit un ecou și în Biserică.
- Membrii Bisericii din Corint nu a reușit să-și asume o spiritualitate creștină autentică, în ciuda eforturilor depuse de Sf. Apostol Pavel în timpul șederii sale în Corint.
- Lipsa unei spiritualități bine înrădăcinate în învățătura și practica creștină, a vulnerabilizat comunitatea, iar contextul social, etnic etc. al Corintului a favorizat izbucnirea unor conflicte în sânul Bisericii.
- Cu privire la divizarea Bisericii din Corint în mai multe partide (capitolele 1-4) înțelegem, potrivit celor afirmate de către Sf. Pavel, că fondul acestei probleme este

spiritualitatea deficitară a creștinilor din Corint, fapt dovedit prin curențe majore în ceea ce privește înțelegerea botezului, a Evangheliei crucii, a adevăratei înțelepciuni și a motivațiilor care trebuie să se afle în spatele slujirii creștine. Concluzia Apostolului este clară: conflictele din Biserică sunt cauzate de imaturitatea spirituală a membrilor care o compun.

- Din a doua sursă, adică „*de pretutindeni*”, Apostolul află despre păcatul desfrânării care s-a cuibărit în Biserica din Corint (capitolele 5-6). Dincolo de fermitatea cu care Apostolul a abordat problema păcatului, s-a întrevăzut și vulnerabilitatea corintenilor la unele influențe, posibil, pre-gnostice, care au deschis ușa unui comportament permisiv. La rândul ei, lipsa unei atitudini ferme a slujitorilor locali față de păcatul care domnea în Biserică, arată că aceștia nu aveau autoritatea spirituală care să-i impună în fața credincioșilor, dovada constând în însăși apelul unor credincioși corinteni la judecata tribunalelor păgâne. Din nou, se poate observa cu destulă ușurință că superficialitatea corintenilor în lucrurile spirituale a făcut ca întreaga comunitate creștină să nu mai caute sfințenia, sub toate aspectele vieții creștine, lăsându-se pradă compromisului.
- Nici familiile credincioșilor din Corint nu a fost scutite de conflicte (capitolul 7). Problemele teologice grave, ca de exemplu neînțelegerea unor concepte fundamentale de ordin eshatologic și pneumatologic, au creat tulburare în familiile din Biserică și, mai apoi, chiar în Biserică. Răspunsurile Sf. Pavel trec dincolo de zona pastorală, înspre cea teologică, ca răspuns la nevoia corintenilor de a crește din punct de vedere spiritual. Răspunsul Sf. Apostol Pavel la aceste probleme îi va ajuta pe destinatari să adopte o atitudine corectă față proprii lor soți și, totodată, față de Hristos și Biserica Sa.
- Unii corinteni, dovedind lipsă de loialitate față de Mântuitorul Iisus Hristos, și-au permis să participe la jertfe aduse la altare idolești și să mănânce la mesele închinare idolilor (capitolele 8-10). Lipsa de profunzime în relația lor cu Hristos s-a exprimat și prin nepăsarea de care au dat dovadă, în acest context, față de frații lor mai „slabi” din Biserică. Profundele confuzii teologice, precum și necunoașterea realităților spirituale care se ascund în spatele altarelor idolești, demonstrează că nu cunoșteau bine învățătura creștină și că erau imaturi din punct de vedere duhovnicesc.
- Lipsa autorității spirituale a conducătorilor din Biserica din Corint s-a manifestat și prin intermediul apariției unei stări anarhice în cadrul închinării publice. Astfel,

ordinea stabilită de Dumnezeu prin Creație a fost schimbată de unele femei, care se considerau mai duhovnicești decât ceilalți membri ai Bisericii (și, implicit, față de soții lor), creând haos la închinarea publică a Bisericii (capitolele 11-14). În acest context, modul greșit în care credincioșii participau la Masa Domnului și în care își manifestau darurile spirituale este deosebit de relevant. Accentuarea unei așa-zise manifestări spirituale în cadrul închinării publice creștine și nesupunerea credincioșilor la autoritatea hotărâtă de Dumnezeu – ca indicatori clari ai unei spiritualități creștine problematice – se vor constitui în ținte precise ale răspunsurilor Apostolului Pavel.

- Dovada cea mai evidentă a îndepărtării credincioșilor din Corint de la adevărata spiritualitate creștină o găsim în capitolul 15, în care însăși esența nădejzii viitoare a credinciosului, adică învierea din morți, este pusă sub semnul întrebării, ba chiar negată. Sf. Apostol Pavel este ferm și în această privință, iar răspunsurile sale sunt profund apologetice. Superficialitatea spirituală a credincioșilor și filosofia greacă de care ei erau încă influențați, ar fi reușit să lipsească comunitatea corinteană de încununarea credinței creștine: glorificarea prin înviere și viață veșnică.

Privind în ansamblu Epistola I Corinteni, putem ușor observa o comunitate diversă, măcinată de conflicte și aflată sub presiunea unei societăți politeiste, cu valori morale scăzute. Membrii Bisericii din Corint ar fi trebuit să caute să trăiască în conformitate cu adevărata spiritualitate creștină, potrivit celor propovăduite de Sf. Apostol Pavel. Fiind însă copii din punct de vedere spiritual, corintenii nu au luat seama la chemarea Evangheliei și s-au lăsat prinși cu ușurință în lațul acestor conflicte, pe care le-au amplificat, obligându-l pe Sf. Apostol Pavel să intervină pentru soluționarea lor. Avându-se deci în vedere îndepărtarea corintenilor de pe făgașul spiritualității creștine autentice, Sf. Apostol Pavel le scrie prima sa epistolă, oferind soluții adecvate pentru rezolvarea conflictelor apărute în comunitatea lor. Răspunsurile Sf. Pavel sunt eminentemente duhovnicești deoarece problemele duhovnicești nu se pot rezolva decât cu soluții duhovnicești, izvorâte, bineînțeles, din Sfânta Scriptură.